

Галина Олександрівна Ус
академік АЕН України
д-р екон. наук, проф.
ORCID 0000-0001-8954-591X
e-mail: us_galina@ukr.net,

Дмитро Сергійович Солодкий
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
ORCID 0009-0007-6428-9519
e-mail: solodkyi-as24@suem.edu.ua,

Приватний заклад вищої освіти «Східноєвропейський
університет імені Рауфа Аблязова», м. Черкаси,

Олександр Віталійович Щепка
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
ORCID 0009-0003-3616-6395
e-mail: shchepka_o_v@aspirants.pstu.edu,

ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», м. Дніпро

НАЦІОНАЛЬНИЙ І МІЖНАРОДНИЙ ВИМІРИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЧУТЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО СУПЕРНИЦТВА

Постановка проблеми. Проблеми забезпечення економічної безпеки в умовах нестабільного глобального середовища посідає одне з центральних місць у сучасному економічному дискурсі. Геоекономічна конкуренція між ключовими державами світу, трансформація правил міжнародної торгівлі, дестабілізація логістичних та фінансових потоків, енергетичні війни, технологічне ембарго – усі ці фактори значно посилюють ризики для внутрішньої економічної стабільності країн із відкритою економікою, зокрема України. При цьому все частіше економічна безпека набуває не лише захисного, а й активного характеру, пов'язаного з потребою не тільки реагувати на глобальні виклики, а й формувати власну архітектуру стійкості.

В умовах повномасштабної війни, послаблення внутрішніх інституцій та критичної залежності від зовнішніх ринків питання економічної безпеки набуває особливої значення для України. Водночас нова геоекономічна реальність відкриває простір і для стратегічного переосмислення економічного курсу: від експортної залежності до автономного розвитку ключових галузей. Невідкладним є також перегляд регіональних політик з урахуванням специфіки місцевих промислових кластерів, як, наприклад, у Черкаській області.

Отже, наукове осмислення механізмів адаптації до нової архітектури глобального ринку та інтеграція компонентів національної безпеки в економічну політику є необхідною умовою для довгострокового розвитку країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні десятиліття свідчать про зростаючу увагу дослідників

до проблематики економічної безпеки, чутливості національних економік до глобальних викликів і стратегій забезпечення стійкості у мінливому світовому економічному середовищі. Низка публікацій зосереджена на теоретичному обґрунтуванні поняття економічної безпеки як системної категорії, що охоплює фінансову, енергетичну, продовольчу, інституційну та соціально-економічну складові [1, с. 12; 4, с. 93; 16, с. 56]. Автори акцентують на актуальності загроз, що вимагає адаптивного підходу до управління ризиками та запровадження багаторівневих індикаторів оцінювання стійкості економіки [2, с. 41; 6, с. 177; 12, с. 74]. Одним із важливих напрямів є дослідження економічної чутливості до зовнішніх ризиків – валютних коливань, енергетичної залежності, динаміки міжнародної торгівлі, які, у разі неадекватної реакції, можуть спричинити системні кризи [3, с. 8; 7, с. 59; 11, с. 30].

У низці наукових праць окрема увага приділена геоекономічним аспектам конкуренції між державами. Зокрема, акцент робиться на тому, що економічна безпека у XXI столітті дедалі більше визначається здатністю країн адаптуватися до нових правил глобальної гри: зміщення центрів виробництва, фрагментація ринків, поява нових технологічних альянсів [5, с. 101; 8, с. 55, 12, с. 39]. У цьому контексті зростає роль державної економічної політики як інструменту побудови стратегічної автономії.

Певна частина джерел зосереджена на порівняльному аналізі підходів до формування національної економічної стійкості в різних країнах. Так, вказується на доцільність вивчення досвіду економік, які забезпечили високу адаптивність і стабільність в умовах

глобальних криз: США — через технологічну інноваційність і інституційну сталість, Китай — завдяки довгостроковому плануванню та внутрішньому ринку, Сінгапур — через гнучке регулювання і стратегічну відкритість [6, с. 66; 13, с. 87]. Дослідники підкреслюють, що економічна безпека в таких випадках не зводиться лише до захисних стратегій, а є частиною загальної парадигми національного розвитку [14, с. 34]. Окремі джерела також пропонують методологічні підходи до оцінювання рівня економічної безпеки, у тому числі за допомогою інтегральних показників, які враховують як внутрішні економічні параметри, так і ступінь чутливості до зовнішніх викликів [2, с. 44; 11, с. 95; 15, с. 28]. Це підтверджує актуальність формування системної моделі, здатної забезпечити раннє виявлення ризиків і превентивне реагування.

Загалом, проаналізовані джерела демонструють концептуальну еволюцію категорії «економічна безпека» — від суто захисної до інтегральної, яка охоплює питання розвитку, стабільності та конкурентоспроможності. Вони також вказують на потребу у формуванні національних моделей управління економічною чутливістю з урахуванням світових трендів, регіональних викликів та внутрішніх можливостей. Незважаючи на наявність значної кількості публікацій, недостатньо розкритим залишається питання інтеграції економічної безпеки у регіональні економічні стратегії країн, що відновлюються після воєнних конфліктів.

Завдання дослідження. Метою статті є дослідження механізмів адаптації національної економічної політики до викликів геоекономічного суперництва з урахуванням регіональних особливостей в контексті економічної чутливості.

Методи дослідження. За допомогою статистичного методу здійснювалося збирання, обробка та аналіз кількісних даних з офіційних джерел для характеристики макроекономічної ситуації та вимірювання динаміки зовнішньоекономічних показників України. Порівняльно-аналітичний метод було використано для зіставлення показників і стратегій вітчизняних та іноземних підприємств, а також аналізу досвіду різних країн у сфері інтеграції до міжнародної економіки.

Основний матеріал дослідження. Сучасне геоекономічне суперництво змінює класичне розуміння глобальної взаємодії. Якщо упродовж трьох десятиліть глобалізація асоціювалася зі зменшенням бар'єрів і зростанням взаємозалежностей, то в останні роки посилюються тенденції до фрагментації національних економік: санкційна політика, енергетичний перфекціонізм, торгова війна США — Китай, переорієнтація виробництва на *friend-shoring*. Усе це формує нову архітектуру глобального ринку, яка змушує країни розробляти адаптивну економічну політику.

Проблема економічної чутливості національних економік у добу глобалізованої конкуренції набуває дедалі більшої актуальності в контексті зміни характеру зовнішніх викликів. На відміну від традиційних військових або політичних викликів, сучасні ризики дедалі частіше носять економічний характер і проявляються через обмеження в ланцюгах постачання, залежність від критичного імпорту, торговельні ембарго або маніпуляції з енергетичними потоками [1, с. 83; 3, с. 11; 8-10;]. Теоретичні основи вивчення чутливості економік до зовнішніх чинників були закладені у працях Дж. М. Кінделбергера, Р. Купера, а пізніше розвинуті в концепції складної взаємозалежності

(interdependence theory) Кеогейна і Ная [12, с. 41-49]. Вони розмежували два взаємозалежних виміри — вразливість (vulnerability) та чутливість (sensitivity), де остання є більш оперативною і відображає ступінь короткострокової реакції на зовнішні економічні зміни.

У сучасних умовах економічна чутливість часто вимірюється через залежність від постачання стратегічно важливих ресурсів і технологій. Так, на початку ХХІ ст. понад 80% мікрочипів найвищого технічного рівня виготовлялися в Тайвані, що створювало потенційно критичну точку вразливості для всього глобального ВВП [15, с. 53]. З іншого боку, вразливість не є абсолютною: вона модерується такими факторами, як рівень диверсифікації постачальників, внутрішні запаси, наявність стратегічних резервів або альтернативних технологій. Дослідження науковців засвідчують, що країни з низьким рівнем диверсифікації критичного імпорту зазнають у 2-3 рази більших втрат ВВП при глобальних логістичних проблемах, ніж країни з широким портфелем торговельних партнерів [14, с. 101].

При цьому необхідно враховувати, що рівень чутливості не обов'язково прямо корелює з обсягом зовнішньої торгівлі. Так, Ізраїль, маючи високу зовнішньоторговельну відкритість (≈59% ВВП), демонструє відносно низький рівень економічної чутливості завдяки високому ступеню диверсифікації імпорту, політиці технологічної автономії та локалізації виробництва [12, с. 78]. Для України протягом багатьох років чутливістю була зосереджена навколо енергетичного сектора та оборонної кооперації, залежної від окремих зовнішніх постачальників. Так, до початку повномасштабного вторгнення понад 85% авіаційного пального постачалося з трьох країн — РФ, Білорусі та Литви [3, с. 11], що в умовах конфлікту призвело до стрімкого енергетичного колапсу в логістиці.

Отже, економічна чутливість є динамічною і багатовимірною категорією, що вимагає комплексної оцінки через поєднання макроекономічних та галузевих індикаторів. На її основі можливо не лише оцінити ризики зовнішнього тиску, але й визначити пріоритети структурної трансформації національної економіки з метою посилення її стійкості та стратегічної автономії [12, с. 132; 14, с. 210; 16, с. 39].

На прикладі США та Китаю можна розглядати дві діаметрально протилежні моделі управління економічною чутливістю в умовах геоекономічного суперництва. США, незважаючи на те, що є однією з найбільш відкритих економік світу (зовнішньоторговельний оборот понад 5 трлн дол. щороку), демонструють помірний рівень економічної чутливості завдяки потужній внутрішній базі виробництва, стратегічним резервам та глобальній диверсифікації постачання [12, с. 24]. Так, у секторі напівпровідників частка локального виробництва у 2021 році становила 39%, але завдяки Закону про чипи (CHIPS Act) до 2026 року очікується її зростання до 60% [12, с. 104]. Крім того, Сполучені Штати володіють наймасштабнішою системою стратегічних резервів енергоносіїв — понад 700 млн барелів нафти, що дозволяє компенсувати короткострокові перебої в імпорті.

Натомість Китай, маючи модель експортоорієнтованої економіки, є значно вразливішим до геоекономічних потрясінь у високотехнологічних галузях. Наприклад, понад 70% потреб у високоточних чипах Пекін покриває імпортом, переважно з Тайваню, Південної Кореї та США. Санкції, накладені США на по-

стачання обладнання ASML і NVIDIA, призвели до уповільнення цифрової трансформації в КНР, попри масштабні державні інвестиції у внутрішнє виробництво [14, с. 144]. Разом із тим, Китай компенсує цю залежність високим ступенем вертикальної інтеграції в ключових секторах (літій, рідкісноземельні елементи, акумулятори), що забезпечує йому важелі впливу на інші держави, зокрема країни G7 [11, с. 203].

У 2021 році індекс економічної чутливості (за наведеними критеріями) для США оцінювався в межах 0,18–0,22, тоді як для Китаю – на рівні 0,31–0,35. При цьому найбільші ризики для КНР пов'язані з логістикою морських перевезень, оскільки понад 60% критичного імпорту проходить через Тайванську протоку, що є потенційною точкою блокади в разі конфлікту. США ж мають доступ до 3 океанів, 400+ торговельних портів та систему FTZ (вільних економічних зон), які знижують вартість адаптації до економічних ризиків [12, с. 69].

Таким чином, хоча обидві економіки високо залежні від глобальних ланцюгів поставок, США демонструють модель «розумної відкритості», тоді як Китай активно балансує між інтеграцією та автономізацією критичних технологій.

Успішний міжнародний досвід демонструє Сінгапур: у відповідь на торговельну війну 2019–2020 років країна розробила програму Economic Resilience Package, яка передбачала підтримку локальних виробництв у стратегічних секторах, інвестиції в резервні потужності й субсидування переходу до високих технологій [13, с. 2]. Значною складовою сінгапурської економічної стратегії стало формування потужної інституційної архітектури, орієнтованої на довгострокове прогнозування ризиків і послідовне інвестування в критичні сфери. Завдяки централізованій координації через агенції на кшталт Economic Development Board (EDB) та Enterprise Singapore, уряд країни ефективно інтегрував механізми стимулювання інновацій, експорту та локалізації виробництва, що дозволило Сінгапуру зменшити залежність від глобальних коливань і швидко реагувати на кризові явища [13, с. 44]. Значна частина ВВП формується завдяки високотехнологічним секторам, включаючи електроніку, фармацевтику й біомедицину. На ці галузі у 2022 році припадало понад 22% загального обсягу промислового виробництва [10, с. 17].

Значним фактором стійкості виявилася диверсифікація зовнішніх торговельних зв'язків: Сінгапур має зону вільної торгівлі з понад 20 країнами, зокрема з Європейським Союзом, Китаєм і Великою Британією [13, с. 7]. Це дозволило не лише уникнути надмірної залежності від окремих ринків, а й активно використовувати сприятливі митні режими. Після пандемії COVID-19 уряд ініціював програму Resilience Budget, яка забезпечила цільову фінансову підтримку підприємств на суму понад 60 мільярдів сінгапурських доларів, що становить близько 12% ВВП [14, с. 86]. Це дало змогу уникнути масових банкрутств та втримати зайнятість на рівні понад 95%.

Ключовим є також те, що Сінгапур не обмежився лише фінансовими заходами, а й реформував систему професійної підготовки кадрів відповідно до потреб нової економіки. Програма Skills Future, запущена у 2015 році, стала стратегічною інвестицією в людський капітал, забезпечуючи гнучке перенавчання та доступ до освітніх ваучерів для громадян усіх вікових катего-

рій [10, с. 143]. Таким чином, країна забезпечила не лише реактивну, а й активну модель економічної безпеки, яка забезпечує адаптивність до змін геоекономічного середовища.

В Україні ці виклики посилюються внаслідок російської агресії та структурної вразливості економіки. Відсутність диверсифікації експорту, висока залежність від імпорту технологій, дефіцит інституційної стійкості – все це визначає контекст формування економічної безпеки. Ефективна адаптація потребує як загальнонаціональних, так і регіональних рішень. Один із ключових напрямів – розрахунок рівня стратегічної чутливості окремих галузей до глобальних викликів. Формула індексу чутливості галузі в залежності до зовнішніх ризиків може бути наступною:

$$S_i = (E_i \times D_i \times I/T_i),$$

де S_i – індекс стратегічної чутливості галузі i ;

E_i – частка експорту галузі у ВВП;

D_i – коефіцієнт залежності від імпорту технологій;

T_i – рівень технологічної адаптації (інноваційний капітал / амортизаційні витрати).

Для прикладу розрахуємо цей показник для машинобудівної галузі Черкаської області. У 2023 році частка експорту становила 5,2% від регіонального ВВП [4, с. 122], коефіцієнт залежності – 0,68, а рівень технологічної адаптації – 0,42. Відтак:

$$S_i = (0,052 \times 0,68) / 0,42 = 0,084.$$

Це свідчить про середню чутливість галузі до глобальних впливів. Для зменшення ризику доцільно посилити локалізацію виробництва.

Серед прикладів, що ілюструють важливість локального промислового потенціалу, можна виокремити підприємство «Черкасиліфт», яке протягом останніх років демонструє стабільний рівень завантаження виробничих потужностей, реалізуючи продукцію як на внутрішньому ринку. За даними регіональної статистики, попит на ліфтове обладнання, особливо у межах програм енергомодернізації житлового фонду, сприяє активізації виробництва та стимулює інвестиційну активність у суміжних галузях [9, с. 11].

Не менш показовим є розвиток агропромислового сектору Черкащини, де зростає частка продукції з високим ступенем переробки. У межах проєктів з покращення продовольчої безпеки регіону спостерігається розширення логістичної інфраструктури та впровадження інноваційних підходів до зберігання і транспортування аграрної продукції, що характерно для більшості регіонів центральної частини України [7, с. 59]. Наприклад, підприємства Золотоніського і Уманського районів активно впроваджують технології сучасного землеробства, а також автоматизовані системи моніторингу стану ґрунтів і кліматичних умов, що дозволяє підвищити урожайність на 10–15% у порівнянні з показниками п'ятирічної давності [4, с. 63]. Це, у свою чергу, зменшує залежність від імпортних продовольчих постачальників, зміцнюючи позиції регіону як експортера.

У сфері машинобудування прикладом адаптації до викликів зовнішнього середовища є низка підприємств, що зуміли диверсифікувати виробництво з урахуванням потреб оборонного сектора, транспорту та енергетики. Зокрема, у Каневі та Смілі налагоджено випуск компонентів для насосних систем та промис-

лових агрегатів, попит на які зростає у зв'язку з переорієнтацією економіки на критичну інфраструктуру [4, с. 47]. При цьому підприємства активно впроваджують енергозберігаючі технології, що дозволило зменшити витрати електроенергії на одиницю продукції на 12% у порівнянні з 2020 роком [4, с. 37]. Це не лише покращує фінансові показники, а й підвищує загальний рівень енергетичної автономії регіону.

Поняття економічної чутливості в контексті геоекономічної безпеки дедалі частіше розглядається як кількісна міра залежності національної економіки від зовнішніх чинників, зокрема від структур міжнародної торгівлі, енергетичної кооперації, фінансових потоків і критичних технологій. У межах сучасного теоретичного дискурсу це поняття тісно пов'язане з концептами «економічної вразливості» та «економічної автономії» як елементами стратегічного балансу між інтеграцією та самозабезпеченням [11, с. 45-47; 13, с. 203].

Індекс економічної чутливості дозволяє комплексно оцінити як ризики геоекономічного тиску, так і потенціал до стратегічної автономії. Його практичне застосування дає змогу органам влади та підприємствам визначати пріоритети диверсифікації, імпортозаміщення та укріплення ланцюгів постачання [2, с. 133; 7, с. 61].

Подібні розрахунки проведено й у міжнародній практиці. У дослідженні німецького Інституту Ifo (2023) аналогічний індекс застосовано для оцінки вразливості фармацевтичного сектору до зовнішніх постачань. У разі перевищення граничного порогу 0,1 галузь вважалася стратегічно вразливою [4; 10].

У контексті національної економічної безпеки важливо також оцінювати коефіцієнт самозабезпечення критичних ресурсів (КСЗ):

$$КСЗ = (\text{Виробництво} / \text{Споживання}) \times 100\%.$$

На прикладі агропромислового сектору Черкащини, частка внутрішнього виробництва насіння соняшнику покриває 138% внутрішніх потреб, а кукурудзи – 180% [4, с. 87]. Це створює потенціал для експортного приросту. Натомість у фармацевтиці – лише 23%, що потребує імпортозаміщення [5, с. 69].

Іншою критичною темою стає доступ до міжнародних ринків капіталу. Згідно з даними НБУ, у 2024 році лише 7% середніх підприємств змогли залучити кредити на зовнішніх ринках [2, с. 11]. Причини є нестабільність валютного курсу, низький інвестрейтинг та високі транзакційні ризики. Це спонукає до створення спеціальних гарантійних механізмів та валютних хедж-фондів [6, с. 34]. Водночас розвиток міждержавного співробітництва в межах програм відбудови (REPowerEU, USAID, DFC) відкриває нові горизонти. Зокрема, підприємство ТОВ «Черкасиліфт» у 2024 році отримало пільговий інноваційний кредит від програми Horizon Europe у розмірі 320 тис. євро, що дозволило впровадити енергозберігаючі технології, які довели свою економічну рентабельність по усьому світу [9, с. 11].

Відтак національна економічна безпека має базуватися на двовекторній логіці: з одного боку, зниження залежності від зовнішніх впливів, а з іншого – активне залучення до міжнародних партнерств і інтеграцій. Такий підхід створює адаптивну, а не ізольовану модель економіки, що відповідає сучасним трендам стійкої глобалізації, яка дозволяє протистояти зовніш-

нім викликам в аспекті фундаментальних критеріїв економічної чутливості.

Висновки. У сучасних умовах загострення глобальної конкуренції та зростання геоекономічної нестабільності економічна безпека держави постає як визначальний чинник її суверенітету, стійкості та здатності до самостійного розвитку. Вона охоплює широкий спектр аспектів – від фінансової стабільності до надійності критичної інфраструктури, від енергетичної незалежності до технологічної самодостатності. У зв'язку з цим ключового значення набуває здатність держави адекватно реагувати на зовнішні ризики та виклики, формуючи ефективну систему управління економічною чутливістю до глобальних загроз.

Сучасний світ характеризується зростаючим числом кризових факторів: енергетичні та продовольчі шоки, порушення логістичних ланцюгів, технологічне відставання, залежність від імпорту критичних ресурсів. Глобальні виклики, які посилюють проблеми економічної чутливості для національних економік, стимулюють країни до перегляду традиційних підходів до забезпечення економічної безпеки. У цьому контексті надзвичайно важливою є здатність економіки адаптуватися до зовнішніх вимог, зберігаючи при цьому внутрішню цілісність, керованість і продуктивність.

Враховуючи залежність від ключових зовнішніх змінних – вартості енергоносіїв, обсягів імпорту, експорту та інвестицій – можна сформувати ефективні механізми раннього попередження та мінімізації ризиків. Така методологія є важливою частиною стратегічного планування, оскільки дозволяє оцінити потенційний рівень впливу зовнішніх шоків на макроекономічну стабільність і виробити шляхи адаптації.

Досвід провідних держав світу засвідчує, що стійкість економіки формується завдяки активному поєднанню ринкових механізмів з державною стратегією. Це передбачає гнучкість інституцій, технологічну модернізацію, нарощування внутрішніх виробничих потужностей, диверсифікацію джерел постачання, розвиток людського капіталу та цифрових технологій. Водночас надмірна відкритість економіки за відсутності належної регуляторної та інвестиційної політики може призводити до глибокої залежності від зовнішніх центрів сили.

У випадку країн із високою динамікою розвитку, таких як США, Китай і Сінгапур, спостерігається свідоме інвестування у власну стратегічну автономію – зокрема через підтримку критичних галузей, розвиток інновацій, посилення національного контролю за ланцюгами постачання. Це демонструє ефективність підходу, який поєднує відкритість до глобального ринку з національним економічним прагматизмом. Україна, опинившись у зоні перехресних геоекономічних та геополітичних впливів, має актуалізувати подібні підходи, орієнтуючись на посилення стійкості, зниження вразливості та формування власної траєкторії розвитку.

Таким чином, економічна безпека повинна розглядатися не лише як елемент обороноздатності держави, а як основа її довгострокової життєздатності, конкурентоспроможності та самодостатності у світі, що постійно змінюється. Успішне забезпечення цієї безпеки можливе лише за умови системного мислення, довгострокового стратегічного планування та впровадження сучасних аналітичних інструментів управління ризиками.

Напрямки подальших досліджень. У контексті поглиблення взаємозалежності національної та міжнародної економіки, особливо для таких держав, як Україна, важливо окреслити перспективні напрями подальших наукових досліджень. Насамперед актуальним є формування цілісної методології оцінювання рівня економічної безпеки з урахуванням зовнішньоекономічних впливів. Це передбачає врахування таких чинників, як логістична вразливість, залежність від іноземних інвестицій, обмеження на світових ринках, а також санкційний тиск і фінансова турбулентність.

Подальші дослідження також мають бути спрямовані на глибше вивчення впливу інтеграції України до міжнародних ланцюгів доданої вартості на розвиток її переробної промисловості. Варто дослідити, наскільки участь українських підприємств у глобальному поділі праці сприяє нарощуванню технологічного потенціалу та експорту продукції з високою часткою внутрішньої обробки. Це дозволить сформулювати рекомендації щодо ефективної галузевої спеціалізації у глобальній економіці.

Завершальним вектором майбутніх досліджень має стати моделювання сценаріїв економічного зростання України у повоєнний період. У цьому контексті доцільно враховувати як внутрішні чинники реформ і модернізації, так і зовнішні — масштаби міжнародної допомоги, доступ до фінансування, умови інтеграції у глобальні ринки та залучення іноземних інвестицій. Такий комплексний підхід дозволить сформувати більш обґрунтовану стратегію довгострокового розвитку країни в умовах глобальної нестабільності.

Список використаних джерел

1. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні. Методологія оцінки. Київ: КНТЕУ, 2004. 759 с.
2. Статистика зовнішнього боргу та інвестицій. Бюлетень Національного банку України. Київ: НБУ, 2024. 87 с.
3. Войтко С. В., Гайдуцький І. П. Енергетичні кризи: причини та реакції суспільних інституцій. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 6. С. 7–12. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.6.7>.
4. Економічний потенціал регіону у 2023 році: статистичний збірник. *Головне управління статистики у Черкаській області*. Черкаси: ГУС, 2024. 172 с.
5. Офіційні дані щодо фармацевтичної галузі за 2023 рік. Київ: Державна служба статистики України, 2024. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Домбровська С. М., Шведун В. О. Безпека критичної інфраструктури в Україні: теоретико-прикладні засади державного управління: монографія. Харків: НУЦЗУ, 2024. 227 с.
7. Мануїлова К., Мужайло В., Вербицька А. Особливості реалізації державної політики в сфері охорони здоров'я України. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2023. № 29. С. 58–67. DOI: <https://doi.org/10.35432/tisb292023289087>.
8. Огляд програми USAID з підтримки малого бізнесу. *Міністерство економіки України*. Київ, 2024. URL: <https://www.me.gov.ua>.
9. Річний звіт за 2024 рік. Черкаси: ТОВ «Черкаси-ліфт», 2025. 28 с.
10. Vulnerability of German Industries to Supply Chain Shocks. Munich: Ifo Institute, 2023. 223 p.

11. Mearsheimer J. J. Bound to Fail: The Rise and Fall of the Liberal International Order. *International Security*. 2019. Vol. 43, No. 4. P. 7–50.

12. Milanovic B. Global Inequality: A New Approach for the Age of Globalization. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2023. 320 p.

13. Ministry of Trade and Industry Singapore. Economic Resilience Package Overview. Singapore: Government of Singapore, 2020. URL: <https://www.mti.gov.sg>.

14. Moran T. H. Foreign Direct Investment and Development: Launching a Second Generation of Policy Research. Washington, D.C.: Peterson Institute for International Economics, 2011. 230 p.

15. Rodrik D. The Globalization Paradox: Democracy and the Future of the World Economy. New York: W. W. Norton & Company, 2011. 368 p.

16. Stiglitz J. E. Globalization and Its Discontents Revisited: Anti-Globalization in the Era of Trump. New York: W. W. Norton & Company, 2018. 528 p.

17. Болілий В. О., Гуцалюк О. М., Суховірська Л. П., Лунгол О. М. Розробка та впровадження програмного продукту «Автоматизована система обліку «AXIM» на підприємствах малого бізнесу в системі формування аналітичного забезпечення *Економічні інновації*. 2021. Т. 23. № 3 (80). С. 33–40.

18. Гуцалюк О. М., Бондар Ю. А., Сухачова О. О. Вектори розвитку торговельно-економічного співробітництва України з країнами Близького Сходу та Африки. *Управління економікою: теорія та практика. Чумакивські читання*. 2021. № 10. С. 35–50. DOI: <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2021.35-50>.

19. Гуцалюк О. М., Срібний О. М. Порівняльний аналіз інтеграції сфер діяльності та виробничих процесів при різних формах об'єднання підприємств. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Конкурентоспроможна модель інноваційного розвитку економіки України» (м. Кропивницький, 21 квітня 2021 р.). Кропивницький: ЦНТУ, 2021. С. 109–111.

20. Гуцалюк О. М., Бондар Ю. А. Процеси цифровізації України на шляху до ЄС. *Європейський союз і Україна: передісторія, історія, сучасність*: тези Міжнародної наукової конференції (м. Миколаїв, 16 червня 2023 р.). Миколаїв: Чорноморський національний університет імені Петра Могили, 2023. С. 27–30.

21. Гуцалюк О. М., Бондар Ю. А., Бугаєва М. В. Актуалізація процесів діджиталізації сервісної економіки. *Маркетингові та організаційні механізми повоєнного розвитку галузі гостинності та туризму України*: зб. тез доповідей II Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Харків, 26–27 листопада 2024 р.). Харків: Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т», 2024. Ч. 2. С. 205–208.

References

1. Baranovskyi, O. I. (2004). Finansova bezpeka v Ukraini. Metodolohiia otsinky [Financial Security in Ukraine. Assessment Methodology]. Kyiv, KNTEU. 759 p. [in Ukrainian].
2. Statystyka zovnishnoho borhu ta investytsii [External Debt and Investment Statistics]. *Bulletin of the National Bank of Ukraine*. (2024). Kyiv, NBU. 87 p. [in Ukrainian].
3. Voitko, S. V., Haidutskyi, I. P. (2023). Enerhetichni kryzy: prychny ta reaksii suspilnykh instytutiv [Energy crises: causes and reactions of public institutions]. *Investytsii: praktyka ta dosvid — Investments: practice and*

experience, 6, pp. 7–12. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.6.7> [in Ukrainian].

4. Ekonomichniy potentsial rehionu u 2023 rotsi: statys-tychnyi zbirnyk [Economic potential of the region in 2023: statistical collection]. (2024). Cherkasy, Main Department of Statistics in Cherkasy region. 172 p. [in Ukrainian].

5. Ofitsiini dani shchodo farmatsevtichnoi haluzi za 2023 rik [Official data on the pharmaceutical industry for 2023]. (2024). Kyiv, State Statistics Service of Ukraine. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].

6. Dombrovska, S. M., Shvedun, V. O. (2024). Bezpeka krytychnoi infrastruktury v Ukraini: teoretyko-prykladni zasady derzhavnoho upravlinnia [Critical Infrastructure Security in Ukraine: Theoretical and Applied Principles of State Governance]. Kharkiv, NUCZU. 227 p. [in Ukrainian].

7. Manuilova, K., Muzhailo, V., Verbytska, A. (2023). Osoblyvosti realizatsii derzhavnoi polityky v sferi okhorony zdorovia Ukrainy [Peculiarities of implementing state policy in the health sector of Ukraine]. *Teoretychni ta prykladni pytannia derzhavotvorennia – Theoretical and applied issues of state building*, 29, pp. 58–67. DOI: <https://doi.org/10.35432/tisb292023289087> [in Ukrainian].

8. Ohliad prohramy USAID z pidtrymky maloho biznesu [Overview of the USAID Small Business Support Program]. (2024). Kyiv, Ministry of Economy of Ukraine. Retrieved from <https://www.me.gov.ua> [in Ukrainian].

9. Richnyi zvit za 2024 rik [Annual report for 2024]. (2025). Cherkasy, TOV «Cherkasylyft». 28 p. [in Ukrainian].

10. Vulnerability of German Industries to Supply Chain Shocks. (2023). Munich, Ifo Institute. 223 p.

11. Mearsheimer, J. J. (2019). Bound to Fail: The Rise and Fall of the Liberal International Order. *International Security*, Vol. 43, No. 4, pp. 7–50.

12. Milanovic, B. (2023). Global Inequality: A New Approach for the Age of Globalization. Cambridge, Harvard University Press. 320 p.

13. Ministry of Trade and Industry Singapore. (2020). Economic Resilience Package Overview. Singapore, Government of Singapore. Retrieved from <https://www.mti.gov.sg>.

14. Moran, T. H. (2011). Foreign Direct Investment and Development: Launching a Second Generation of Policy Research. Washington, Peterson Institute for International Economics. 230 p.

15. Rodrik, D. (2011). The Globalization Paradox: Democracy and the Future of the World Economy. New York, W. W. Norton & Company. 368 p.

16. Stiglitz, J. E. (2018). Globalization and Its Discontents Revisited: Anti-Globalization in the Era of Trump. New York, W. W. Norton & Company. 528 p.

17. Bolilyi, V. O., Hutsaliuk, O. M., Sukhovirsk, L. P., Lunhol, O. M. (2021). Rozrobka ta vprovadzhennia prohramnoho produktu «Avtomatyzovana systema obliku «AXIM» na pidpriemstvakh maloho biznesu v systemi formuvannia analitychnoho zabezpechennia [Development and implementation of the software product “Automated Accounting System ‘AXIM’” in small businesses for the formation of analytical support]. *Ekonomichni innovatsii – Economic Innovations*, Vol. 23, no. 3 (80), pp. 33–40 [in Ukrainian].

18. Hutsaliuk, O. M., Bondar, Yu. A., Sukhacheva, O. O. (2021). Vektory rozvytku torhovelno-ekonomichnoho spivrobitnytstva Ukrainy z krainamy Blyzkooho Skhodu ta Afryky [Vectors of the development of trade and economic cooperation of Ukraine with the countries of the Middle East and Africa]. *Upravlinnia ekonomikoiu: teoriia ta praktyka. Chumachenkivski chytannia – Management of Economy: Theory and Practice. Chumachenko's Annals*, pp. 35–50. DOI: <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2021.35-50> [in Ukrainian].

19. Hutsaliuk, O. M., Sribnyi, O. M. (2021). Porivnialnyi analiz intehratsii sfer diialnosti ta vyrobnychkykh protsesiv pry riznykh formakh obiednannia pidpriemstv [Comparative analysis of the integration of spheres of activity and production processes in different forms of enterprise unification]. *Konkurentospromozhna model innovatsiinoho rozvytku ekonomiky Ukrainy [Competitive Model of Innovative Development of the Economy of Ukraine]*: Proceedings of the IV International Scientific and Practical Conference. (pp. 109–111). Kropyvnytskyi, TsNTU [in Ukrainian].

20. Hutsaliuk, O. M., Bondar, Yu. A. (2023). Protsey tsyfrovizatsii Ukrainy na shliakhu do YeS [Processes of digitalization of Ukraine on the way to the EU]. *Yevropeyskyi soiuз i Ukraina: peredistoriia, istoriia, suchasnist [The European Union and Ukraine: prehistory, history, present day]*: Proceedings of the International Scientific Conference. (pp. 27–30). Mykolaiv, Petro Mohyla Black Sea National University [in Ukrainian].

21. Hutsaliuk, O. M., Bondar, Yu. A., Buhaieva, M. V. (2024). Aktualizatsiia protsesiv didzhytalizatsii servisnoi ekonomiky [Actualization of the processes of digitalization of the service economy]. *Marketynhovi ta orhanizatsiini mekhanizmy povoiennoho rozvytku haluzi hostynnosti ta turyzmu Ukrainy [Marketing and organizational mechanisms of the post-war development of the hospitality and tourism industry of Ukraine]*: Proceedings of the II International Scientific and Practical Conference. (Part 2, pp. 205–208). Kharkiv, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 25.04.2025

Рецензовано: 21.05.2025

Формат цитування:

Ус Г. О., Солодкий Д. С., Щепка О. В. Національний і міжнародний виміри економічної чутливості забезпечення економічної безпеки в умовах глобального економічного суперництва. *Вісник економічної науки України*. 2025. № 1 (48). С. 33–38. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2025.1\(48\).33-38](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2025.1(48).33-38)

Us, G. O., Solodkyi D. S., Shchepka, O. V. (2025). National and International Dimensions of Economic Sensibility Ensuring Economic Security in the Context of Global Geoeconomic Rivalry. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 1 (48), pp. 33–38. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2025.1\(48\).33-38](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2025.1(48).33-38)